

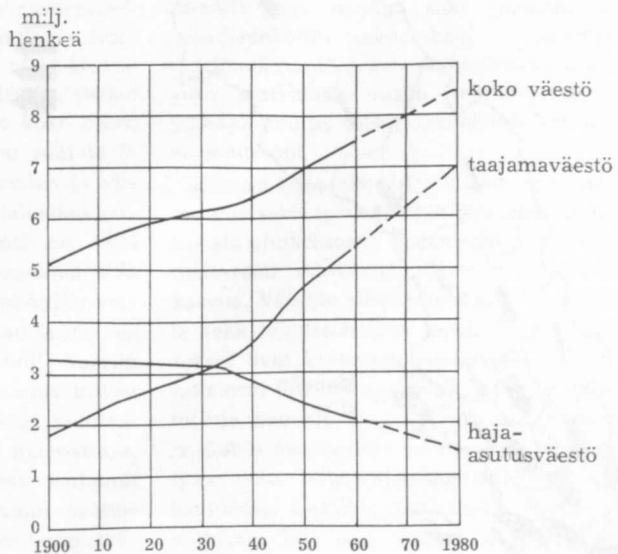
Ruotsin kehitysaluepolitiikka*

Yleinen tausta

Olennoisimpia piirteitä Ruotsin yhteiskuntakehityksessä on samalla tavalla kuin muissa teollisuusmaissa väestön voimakas muuttoliike maan rajojen sisäpuolella. Kaksi kehityspiirrettä on erikoisen mielenkiintoista. Toinen on muuttoliike taajamiin (kuvio 1). Vuonna 1930 asui suunnilleen yhtä monta ihmistä taajamissa kuin harvaan asutuilla seuduilla. Vuonna 1960 oli taajamaväestön osuus lisääntynyt 73 prosenttiin, ja ennusteiden mukaan tämä prosenttiluku tulee vuonna 1975 olemaan 80—

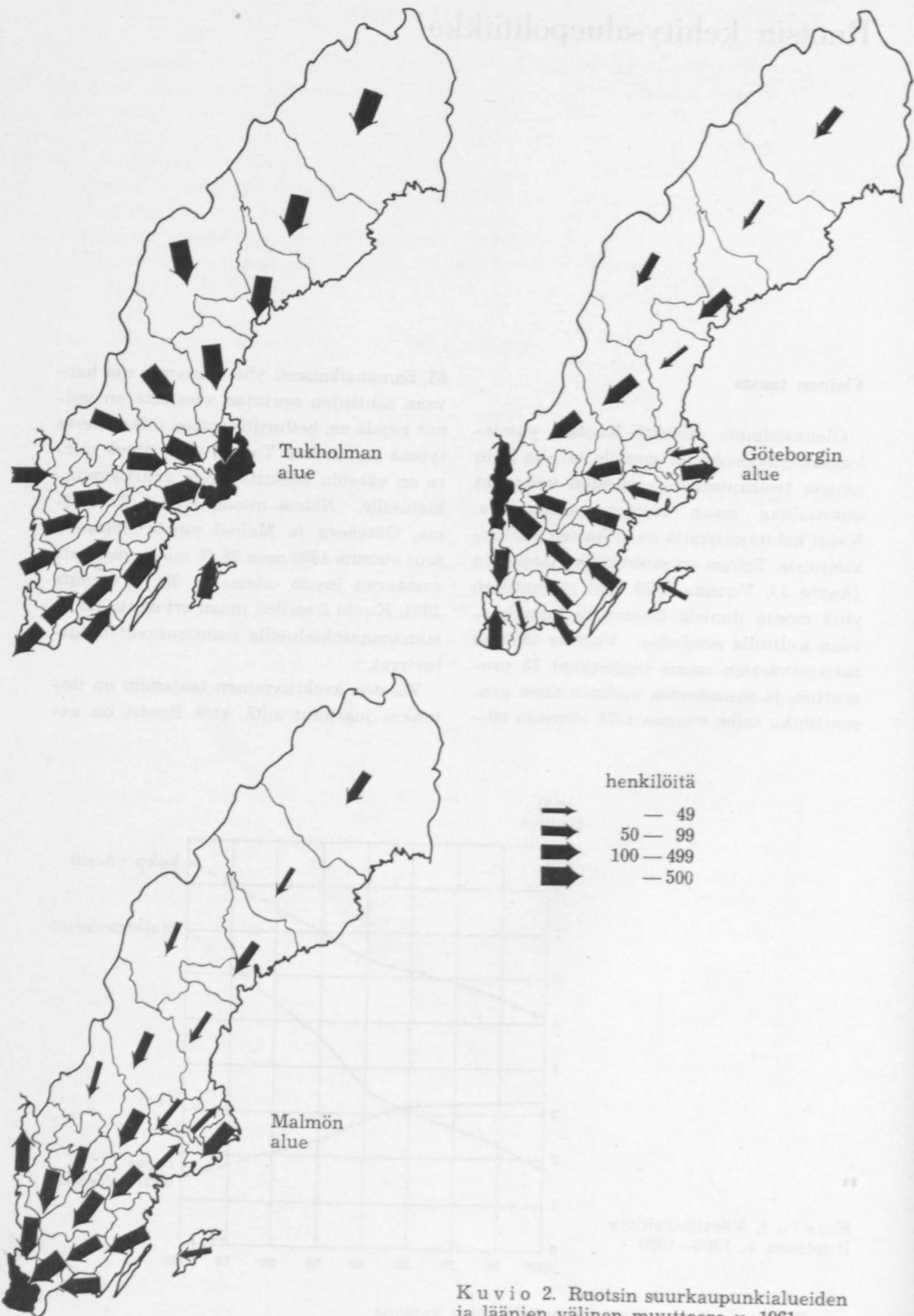
85. Samanaikaisesti yhä suurempi osa harvaan asuttujen seutujen väestöstä on voinut käydä ns. heiluriliikenteen vilkkaudessa työssä taajamissa. Toinen merkittävä piirre on väestön keskittyminen suurkaupunkialueille. Näissä osissa maata (Tukholma, Göteborg ja Malmö ympäristöineen) asui vuonna 1930 noin 28 % maan väestöstä vastaavan luvun ollessa n. 35 % vuonna 1964. Kuvio 2 esittää maan eri osista näille suurkaupunkialueille suuntautuvat muuttovirrat.

Väestön keskittyminen taajamiin on tietenkin johtunut siitä, että Ruotsi on as-

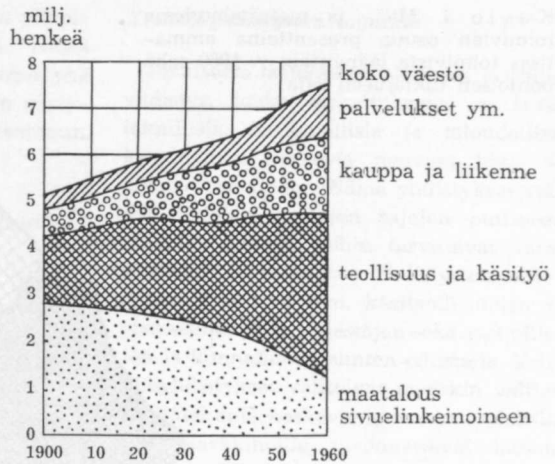
Kuvio 1. Väestönkehitys Ruotsissa v. 1900—1980.

* Ruotsin sisäasiainministeriössä laadittu katsaus.

Kuvio 2. Ruotsin suurkaupunkialueiden ja läänien välinen muuttoero v. 1961.

Kuvio 3. Ruotsin väestön elinkeinajakautuma v. 1900—1960.

teittain kehittynyt maatalousmaasta teollisuusmaaksi (kuvio 3). Vielä vuonna 1930 ammatissa toimivasta väestöstä 40 % työskenteli maataloudessa sekä siihen liittyvissä elinkeinoissa, mutta vuonna 1960 vain 14 %. Vastaavana aikana (vuosina 1930 ja 1960) teollisuudessa palvelevien määrä kohosi 36 prosentista 45 prosenttiin kaikista ammatissa toimivista henkilöistä koko maassa. Vastaavat palveluammatteja koskevat luvut olivat 24 % ja 41 %.

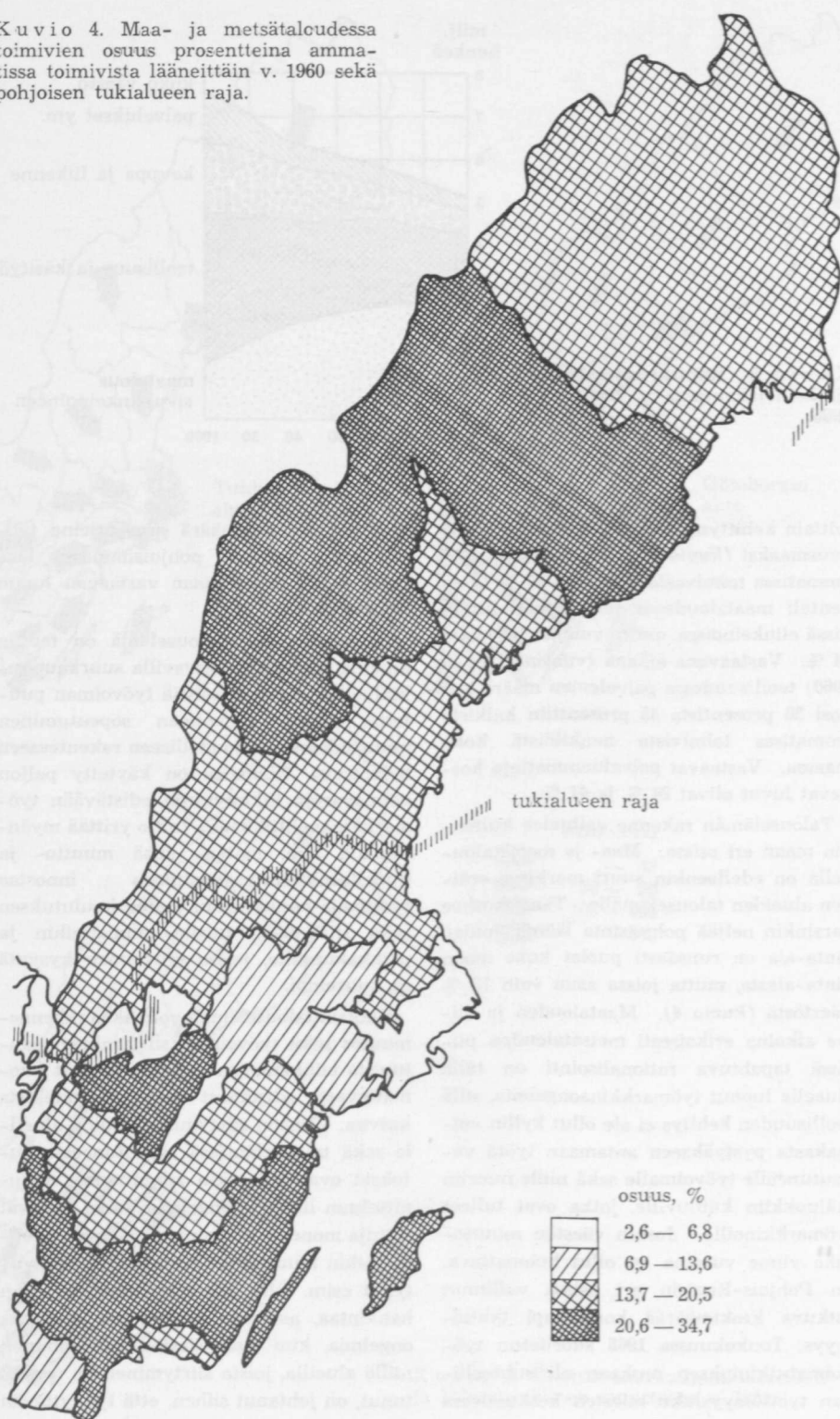
Talouselämän rakenne vaihtelee kuitenkin maan eri osissa. Maa- ja metsätaloudella on edelleenkin suuri merkitys eräiden alueiden talouselämälle. Tämä koskee varsinkin neljää pohjoisinta läänää, joiden pinta-ala on runsaasti puolet koko maan pinta-alasta, mutta joissa asuu vain 12 % väestöstä (kuvio 4). Maatalouden ja viime aikoina erikoisesti metsätalouden piirissä tapahtuva rationalisointi on tällä alueella luonut työmarkkinaongelmia, sillä teollisuuden kehitys ei ole ollut kyllin voimakasta pystyäkseen antamaan työtä vapautuneelle työvoimalle sekä niille nuoriin ikäluokkiin kuuluville, jotka ovat tulleet työmarkkinoille. Joskin väestön muutto- liike viime vuosina on ollut huomattava, on Pohjois-Ruotsin eri osissa vallinnut jatkuva keskimäärää korkeampi työttömyys. Toukokuussa 1965 suoritetun työvoimatutkimuksen mukaan oli suhteellinen työttömyysluku miesten keskuudessa

(työttömien lukumäärä prosentteina työvoimasta) neljässä pohjoisimmassa läänissä 4.2 % koko maan vastaavan luvun ollessa 1.0 %.

Samanaikaisesti talouselämä on muilla alueilla, varsinkin kasvavilla suurkaupunkialueilla, kärsinyt selvää työvoiman puutetta. Jotta työvoiman sopeutuminen muuttuneeseen taloudelliseen rakenteeseen helpottuisi, Ruotsissa on käytetty paljon voimavaroja liikkuvuutta edistävään työmarkkinapolitiikkaan. Valtio yrittää myöntämällä mm. matka- sekä muutto- ja uudelleenkoulutusavustuksia innostaa työttömiä hankkimaan uuden koulutuksen sekä siirtymään uusiin ammatteihin ja paikkakunnille, joissa työvoiman kysyntä on suurempi.

Ruotsin talouselämän voimakas rakenneuutos sekä työvoiman siirtyminen taantuvista elinkeinoista laajeneviin ovat huomattavasti edistäneet maan taloudellista kasvua. Väestön siirtyminen muille alueille sekä talouselämässä tapahtuneet muutokset ovat kuitenkin aiheuttaneet suunnitteluun liittyviä ongelmia, jotka lienevät tuttuja monessa muussakin maassa. Alueilla, joihin muuttoliike suuntautuu, on syntynyt esim. teitä, liikenneyhteyksiä, maan hankintaa, asuntoja ja kouluja koskevia ongelmia, kun taas väestön väheneminen niillä alueilla, joista siirtyminen on tapahtunut, on johtanut siihen, että tyydyttävän

Kuvio 4. Maa- ja metsätaloudessa toimivien osuus prosentteina ammattissa toimivista lääneittäin v. 1960 sekä pohjoisen tukialueen raja.

sosiaalisen ja kaupallisen palvelun ylläpitäminen on käynyt vaikeammaksi. Nämä ongelmat ovat viime aikoina käyneet yhä ajankohtaisemmiksi, koska väestön siirtyminen näkyy tapahtuvan yhä vilkkaammin.

Ennen 1. 7. 1965 suoritettuja sijoittumispoliittisia toimenpiteitä

Sodan jälkeisenä aikana on yhteiskunta suorittanut joukon toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ollut liikkuvuutta edistävän työmarkkinapolitiikan ohella helpottaa sopeutumista talouselämässä tapahtuviin rakennemuutoksiin.

Vuoden 1952 valtiopäivillä päätettiin aloittaa työmarkkinahallituksen alainen sijoittumiskysymyksiä koskeva neuvontaja valistustoiminta. Sijoittumispolitiikka olisi yhdenmukaistettava työmarkkinapolitiikan kanssa, jolloin tarkoituksena olisi mahdollisimman täydellisesti käyttää saatavissa olevia työvoimavaroja sekä tukea talouselämän kehitystä niillä seuduilla, joissa tuotannon kokonaiskustannukset olivat alhaisimmat; näihin luettuina myöskin ne seurausinvestoinneista aiheutuvat kustannukset, joiden maksaminen kuuluu yhteiskunnalle. Tämän neuvonnan yhteydessä olisi selvitettävä yrittäjille niitä sosiaalisia ja taloudellisia olosuhteita, jotka pitäisi ottaa huomioon sijoittumisen yhteydessä. Myöskin olisi annettava tietoja liikeyrityksiä kiinnostavista sijoittumiskysymyksistä kuten tietoja työvoiman saannista, maan hinnasta, liikenneyhteyksistä ja palveluolosuhteista ym. eri paikkakunnilla. Tätä neuvontatoimintaa harjoitetaan edelleenkin läheisessä yhteistyössä teollisuuden omien järjestöjen kanssa.

Neuvoa antavaa sijoittumistoimintaa on jatkuvasti tehostettu muilla toimenpiteillä. Tässä yhteydessä voidaan erikoisesti mainita yrittäjähdistyksen harjoittama toiminta, investointirahastojen käyttäminen sijoittumispoliittisiin tarkoituksiin, teollisuustilojen rakentaminen valtion ja kunnan yhteisinä työllisyystöinä, uudelleenkoulutustominta sekä Norrlannin rahaston perustaminen.

Yrittäjähdistysten toiminta

Jokaisessa läänissä on olemassa yrittäjähdistys, jonka tarkoituksena on antaa teknillisiä, hallinnollisia ja taloudellisia kysymyksiä koskevia neuvoja käsi- ja pienteollisuudelle. Nämä yhdistykset voivat myöskin tiettyjen rajojen puitteissa myöntää lainoja, joihin tarvittavat varat saadaan mm. valtiolta. Yhdistysten johtokuntaan kuuluu mm. käsiteollisuuden ja pienteollisuuden järjestöjen sekä valtiollisten ja kunnallisten elinten edustajia. Yrittäjähdistykset välittävät myöskin valtion luottotakuuta koskevia anomuksia yleisillä luottomarkkinoilla myönnettäviä lainoja varten. Tällä toiminnalla on suureksi osaksi ollut selvästi sijoittumispoliittinen suuntaus. Kautena 1. 7. 54—1. 7. 65 on valtion luottotakuuta annettu 250 milj. kruunun arvosta. Heinäkuun 1 päivästä 1965 lähtien on erikoisia sijoittumisasiustuksia ja lainoja otettu käyttöön sijoittumispoliittisina keinoina (ks. jäljempänä). Tämän jälkeen yrittäjähdistysten harjoittama lainaustoiminta sekä valtion luottotakuut eivät enää ensisijaisesti tule palvelemaan sijoittumispoliittisia päämääriä.

Investointirahastot

Osakeyhtiöllä, taloudellisella yhdistyksellä sekä ruotsalaisella säästöpankilla on oikeus verottomiin voittovarojen sijoitukseen suhdannetasoitusta palveleviin investointirahastoihin. Tämän tarkoituksena on saada yritykset lykkäämään investointejaan korkeasuhtanteen aikana ja sen sijaan investoimaan aikoina, jolloin työmarkkinatilannetta ajatellen vilkkaampi investointitoiminta on tarpeen. Ennenkuin investointirahastoja saadaan ottaa käyttöön, tarvitaan tähän erityinen lupa. Aikana 1963—1. 7. 1965 näitä rahastoja on saatu käyttää sijoittumispoliittisiin tarkoituksiin alueella, joka vastaa 1. 7. 1965 täsmennettyä pohjoista tukialuetta (ks. kuv. 4). Investointirahastoja tullaan 1. 7. 1965 jälkeen käyttämään pääasiallisesti alkuperäiseen tarkoitukseensa eli siis suhdannetasaukseen.

Työllisyystyöt

Ensisijaisesti tilapäisen paikallisen työttömyyden vastustamiseksi järjestetään työllisyystöitä. Valtio vastaa useimmista tällaisista töistä. Jotkut työt ovat kuntien järjestämiä, jolloin valtio antaa tietyn avustuksen. Nämä ovat lähinnä katu-, tie-, vesijohto-, viemäri- yms. töitä.

Vuosina 1963—65 työllisyystöiden sijoituspoliittinen suuntaus voimistui, kun myöskin teollisuushuoneistoja saatiin rakentaa työllisyystöinä. Tämä tapahtui pääasiassa Norrlannissa. Eräänä ehtona oli, että kunta rakennutti ao. huonetilat, jotka tämän jälkeen vuokrattiin tai luovutettiin asianomaiselle yritykselle kunnan kustannuksia peittävää korvausta vastaan. Tämäkin avustusmuoto on nyttemmin korvattu sillä erikoisella sijoittumistuella, mikä voidaan antaa yrityksille, jotka perustavat tai rakentavat uudelleen teollisuuslaitoksen.

Uudelleen koulutustoiminta

Ammattikoulutus sekä työttömien uudelleen koulutus ovat olleet tärkeimpiä työmarkkinapoliittisia keinoja haluttaessa helpottaa sopeutumista elinkeinoelämän rakenteellisiin muutoksiin. Koulutusta annettiin 40 000 oppilaille 1. 7. 1964 ja 1. 7. 1965 välisenä aikana. Valtion kustannukset olivat tästä 135 milj. kruunua.

Usein on koulutuksen tarkoituksena helpottaa muuttamista seuduille, joilla on hyvät työnsaantimahdollisuudet. Sijoituspoliittiselta kannalta on tärkeää, että yritykset, jotka asettuvat paikkakunnille tai laajentavat toimintaansa siellä, missä työllisyysmahdollisuuksia olisi parannettava, voivat saada erityisen koulutusavustuksen ammattitaidottoman työvoiman ottamisesta työhön. Vuonna 1964 tällaisia avustuksia myönnettiin 117 yritykselle 3800 työntekijän kouluttamiseksi.

Ei ole lähemmin tutkittu, minkälainen kokonaisvaikutus mainituilla toimenpiteillä on ollut elinkeinoelämän sijoittumiseen. Yleisesti katsoen voi kuitenkin todeta, että tiettyä teollisuuden hajasijoittumista on tapahtunut. Erään tutkimuksen mukaan

perustettiin tai sijoitettiin uudelleen vuosina 1946—61 800 yritystä, joissa oli vähintään 25 työntekijää kokonaistyöntekijämäärän ollessa 65 000 vuonna 1961. Tähän kuului 134 yritystä, joiden palveluksessa oli 17 000 henkilöä ja jotka olivat muuttaneet suurkaupunkialueilta (Tukholma, Göteborg, Malmö) tai olivat siirtäneet osan tuotantolaitoksistaan pois näiltä alueilta. Samana aikana perustettiin suurkaupunkialueille 147 ko. suuruusluokkaa olevaa yritystä, joilla vuonna 1961 oli yhteensä 9 000 työntekijää. Mainitut yritysten perustamiset ja uudelleen sijoittumiset ovat tapahtuneet laajoilla alueilla Etelä- ja Keski-Ruotsissa, mutta huomattavan harvoin yrityksiä on sijoittunut Norrlantiin.

Eräässä valtion mietinnössä ehdotettiin vuonna 1963, että muutamat valtion toimistot ja virastot siirrettäisiin pois Tukholmasta. Tätä ehdotusta harkitaan edelleen.

Sijoituspoliittinen toiminta

1. 7. 1965 lähtien

Vuoden 1964 valtiopäivien päätöksen mukaisesti yhteiskunnan osuutta sijoituspoliitiikan alalla tullaan edelleen laajentamaan viiden vuoden koekautena, joka alkoi 1. 7. 1965. Sijoituspoliitiikan päämäärä on täsmennetty, sen keinoja on kehitetty ja osittain uusittu ja sen organisaatioita on vahvistettu.

Sijoituspoliitiikan päämäärät ja muodot

Sijoituspoliitiikan päämääränä on edistää sellaista talouselämän sijoitusta, joka johtaa maan pääoma- ja työvoimavarojen täydelliseen hyväksikäyttöön ja niiden jakautumiseen maan taloutta edistävällä tavalla. Sen tarkoituksena on edelleen vaikuttaa kasvavan hyvinvoinnin jakamiseen oikeudenmukaisella tavalla sekä siihen, että kansalaiset maan eri osissa saavat tyydyttävän sosiaalisen ja sivistyksellisen palvelun. Puolustuspoliittisia näkökohtia ei myöskään saa laiminlyödä. Sijoituspoliitiikan tavoitteena tulee myös

kin olla yksityisten ihmisten turvallisuuden varjeleminen ja heidän sopeutumisvaikeuksiensa vähentäminen kehitysvaiheessa, jolle on ominaista laaja talouselämässä tapahtuva rakenteellinen rationalisointi siitä johtuvine muuttoliikkeineen.

Yhteiskuntasuunnittelu

Mikäli pyritään siihen, että pitkän tähtäyksen sijoittumispolitiikka johtaisi pysyviin myönteisiin tuloksiin, toimenpiteet on kohdistettava alueille, joilla on hyvät kehitysmahdollisuudet sekä edellytyksiä teolliseen toimintaan. Näiden suuntaviivojen mukaisesti yhteiskuntasuunnittelu, jolla tarkoitetaan laajaa kokoavaa käsitettä, on suurimerkityksinen sijoittumispolitiikan kannalta. Aktiivisen yhteiskuntasuunnittelun on pyrittävä luomaan palvelulle tehokkaat puitteet koulujen, sairaaloiden, liikenneyhteyksien ja muun julkisen palvelun muodossa.

Kuntien, läänien ja keskushallinnon yhteiskuntasuunnitteluelinten olisi yhdenmukaistettava työnsä sekä seurattava valppaasti talouselämässä vallitsevaa kehitystä. Teollisten edellytysten parantamiseen tähtäävien valtion ja kuntien investointien täytyy perustua realistiseen kannattavuusajatteluun, jonka tarkoituksena on aikaansaada tai ylläpitää taajamia, jotka tarjoavat sellaisia palveluksia ja joilla on sellaisia tehtäviä, että nämä paikkakunnat pitkällä tähtäyksellä jäävät elinkelpoisiksi.

Sijoittumispolitiikkaa muotoiltaessa on myöskin otettava huomioon vallitseva kehityssuunta, jonka mukaan väestö keskittyy suurkaupunkialueille sekä muihin kasvaviin taajamiin. Yhteiskuntasuunnittelu sekä joustava työmarkkinatilanne ovat oleellisia tekijöitä yhteiskunnan ja talouselämän järkipärisessä kehittämisessä.

Taloudellinen tuki

Sijoittumispoliittisten pyrkimysten tulisi myöskin eri tapauksissa vaikuttaa talousmaantieteellisen kehityksen ohjaamiseen siihen suuntaan, että ihmisten sopeutuminen rakenteelliseen kehitykseen helpottuu.

Rinnakkain aktiivisen työmarkkinapolitiikan kanssa on tämän takia annettava suoraista taloudellista tukea talouselämän edistämiseksi niille maaltamuutto- ja haja-asutusalueilla sijaitseville paikkakunnille, jotka voivat toimia maakunnan väestön sosiaalisina ja kaupallisina keskuksina. Tällaiset toimenpiteet vähentävät yksityisten ihmisten sopeutumisvaikeuksia ja sitäpaitsi niillä voi olla merkitystä myös silloin, kun on kysymys näiden alueiden talouselämän kehittämisestä pitemmälläkin tähtäyksellä. Siellä, missä liikkuvuutta edistävä työmarkkinapolitiikka jostakin syystä ei voi ratkaista työllisyyskysymystä, yhteiskunnan suorittamat aktiiviset sijoittumispoliittiset toimenpiteet voivat olla kansantaloudellisessakin mielessä aiheelliset, koska ainoastaan tällä tavalla päästään työvoiman tehokkaaseen käyttöön tuotannon kannalta.

Yhteiskunnalliset tukitoimenpiteet voivat kuitenkin ilmeisesti tulla kysymykseen ainoastaan verrattain harvoilla paikkakunnilla. On odotettavissa, että lähtömuutto tulee jatkumaan harvaan asutuilta seuduilta sekä myös monesta pienemmästä taajamasta. Tällöin vaikeutuvat edellytykset tydyttävän yleisen palvelun tarjoamiseksi jäljellä olevalle väestölle. Tämän vuoksi olisi muitakin kuin sijoittumispoliittisia toimenpiteitä harkittava haluttaessa antaa kohtuullinen palvelutaso tällaisten alueiden väestölle.

Newonta- ja valistustoiminta

Liikkeyrityksille annettavalla neuvonnalla ja valistustoiminnalla on tärkeä sija sijoittumispoliittisissa toimenpiteissä. Tätä toimintaa on laajennettu, jotta yritykset voisivat saada monipuoliset ja luotettavat tiedot niistä olosuhteista, joilla on merkitystä sijoituspaikkakuntaa valittaessa. Tällaisia tekijöitä ovat työvoiman ja tonttien saanti, asutuskysymys, liikenne sekä muut palveluun liittyvät olosuhteet. Työmarkkinahallitukseen on keskitetty koko maata käsittävä toiminta. Myöskin alueittain toimivien elinten sekä kuntien edellytetään harjoittavan sijoittumiskysymyksiä koskevaa valistustyötä. Työmarkkinahallituk-

sen on myöskin omasta aloitteestaan otettava yhteys yrityksiin sekä pyrittävä sijoittamaan yrityksiä paikkakunnille, joissa lisääntynyt teollinen toiminta olisi toivotavaa.

Valtion taloudellinen sijoittumistuki

Valtion taloudellinen sijoittumistuki myönnetään ensi sijassa alueelle, jota nimitetään »pohjoiseksi tukialueeksi» (ks. *kuvio 4*). Tämä alue on maantieteellisesti katsoen hyvin suuri; siihen kuuluu 2/3 Ruotsin pinta-alasta. Tällä alueella asuu 1.3 miljoonaa ihmistä eli noin 17 % koko maan väestöstä.

Erityistapauksissa voidaan valtion taloudellista sijoittumistukea myöntää myös maan muille osille, esimerkiksi silloin, kun jollakin paikkakunnalla on syntynyt vaikeita ongelmia teollisuuslaitoksen toiminnan lopettamisen yhteydessä tai muista kriisiluontoisista syistä, tai silloin, kun paikkakunnalle, missä teollisuus on yksipuolista, halutaan saada täydentävää teollisuutta paikallisen suhdanneherkkyyden lieventämiseksi tai työmarkkinoiden monipuolistamiseksi.

Sijoittumistuen myöntämistä harkittaessa otetaan huomioon sekä paikkakunnan soveltuvuus yleisten sijoittumisenäkökohtien mukaan että liiketaloudelliset edellytykset kyseessäolevassa tapauksessa.

Paikkakunnille, joille tukea voidaan myöntää, ei ole asetettu mitään niiden kokoa tai luonnetta koskevia rajoituksia. Kuten sanottu edellytetään kuitenkin, että ainoastaan rajoitettu määrä paikkakuntia voi valtion taloudellisen tuen avulla aikaansaada lisääntyvää teollisuustoimintaa. Tukitoimenpiteet kohdistuvat tämän vuoksi paikkakuntiin,

- 1) missä kehityksen edistäminen on yhteiskunnalliselta kannalta tärkeintä,
- 2) joilla on hyvät edellytykset teollisen toiminnan ylläpitämiseen ja
- 3) jotka voivat toimia yhteiskunnallisen palvelutoiminnan keskuspaikkoina.

Tällaisia paikkakuntia olisi luonnollisesti valittava ensisijaisesti vireillä olevan kuntajakouudistuksen yhteydessä muodostettujen kuntayhtymien keskuspaikkakunnista.

Taloudellisen tuen on oltava kertaluontoista perustukea siten, että yritys jälkeinpäin voi toimia liiketaloudellisin edellytyksin ilman jatkuvia tukipalkkioita. Tuen saamisen edellytyksenä on, että sijoittumisella on pysyvä ja tuntuva työllistämisaikutus.

Valtion sijoittumistukea myönnetään *avustuksina ja lainoina* teollisuuslaitosten uudis- ja lisärakennustoimintaa varten. Lainoja voidaan lisäksi myöntää koneiden ja työvälineiden hankintaan. Lainoja sekä eräissä poikkeustapauksissa avustuksia voidaan myöntää myös matkailulaitoksille. Sijoittumispoliittisen arvioinnin peruste on viimeksimainitussa tapauksessa tietenkin toinen kuin teollisuuden osalta.

Valtion myöntämällä lainoilla ja avustuksilla on tarkoitus peittää se pääomantarve, joka on jäljellä senjälkeen kun yritys on sijoittanut oman pääomansa sekä tavanmukainen luotonotto on suoritettu yleisiltä luottomarkkinoilta. Sijoittumistuen suuruutta harkittaessa on täten otettu huomioon, että riski ei yksinomaan lankea valtiolle vaan jakautuu eri osapuolten kesken, joihin tietenkin kuuluu yrittäjä itse. Tämä tavoite saavutetaan toisaalta asettamalla raja valtion sijoittumistuen kokonaismäärälle ja toisaalta siten, että valtion myöntämän sijoittumislainan pantiksi säännönmukaisesti on asetettava kiinteistö tai muu vakuus. Etuoikeusjärjestyksessä voivat valtion vakuudet kuitenkin yleensä tulla luottolaitoksille myönnettyjen vakuuksien jälkeen. Sijoittumislainojen vakuusvaatimuksia ei yleisten periaatteiden mukaisesti saa asettaa liian korkealle. Sijoittumisavustuksina ja lainoina saatavaa valtion tukea saadaan yhteensä myöntää siihen määrään saakka, joka yleensä vastaa korkeintaan 2/3 yrityksen investoinnista rakennuksiin ja koneisiin. Sijoittumistuki on rajoitettu korkeintaan 35 prosentiksi rakennusten investointikustannuksista. Erityisissä tapauksissa voidaan tukea myöntää 50 prosenttiin saakka.

Sijoittumistuen suuruus määrätään tapausittain ottaen huomioon eri näkökohdat kuten sijoitusten määrä ja tarkoitus, yrityksen omat varat ja muut rahoitus-

mahdollisuudet sekä varsinkin kuinka tärkeää yhteiskunnalliselta kannalta on, että sijoittuminen saadaan aikaan määräpaikkakunnalle.

Sijoittumislainoista peritään korkoa, joka asetetut vakuudet huomioon ottaen on alhaisempi kuin luottomarkkinoilla maksettava korko. Erityisissä tapauksissa voidaan korkovapautta myöntää enintään kolmeksi vuodeksi. Kuoletusaika on 10 vuotta, erityistapauksissa 20 vuotta, ja kuoletusvapautta voidaan myöntää enintään 5 vuodeksi. Sijoittumiskäytökset tekee työmarkkinahallitus sellaisista pohjoista tukialuetta koskevista asioista, joihin sisältyvien suunnitelmien mukaiset investointikustannukset (ts. investoinnin kokonaiskustannukset rakennuksiin sekä koneisiin) eivät ylitä 3 miljoonaa kruunua. Muissa tapauksissa päätöksen tekee hallitus kuultuaan työmarkkinahallitusta.

Kuten edellä on mainittu taloudelliset tukitoimenpiteet ovat kokeiluluontoisia viiden vuoden aikana. Koko ajanjaksolle on varattu 300 milj. kruunua sijoittumisavustuksia ja 500 milj. kruunua sijoittumislainoja varten. Kutakin vuotta varten on siten varattu keskimäärin 60 milj. kruunua avustuksiin ja 100 milj. kruunua lainoihin.

Sijoittumistoiminnan organisaatio

Kussakin läänissä toimii lääninhallitus alueellisena sijoittumiselimenä. Lääninhallituksen on vastattava läänin yhteiskuntasuunnittelun ja sijoittumistoiminnan koordinoinnista. Lääninhallituksen on itse harjoitettava aluepoliittista suunnittelu- ja tutkimustoimintaa. Tutkimustyön on käsiteltävä väestön ja elinkeinoelämän kehitystä kuvaavien tietojen yhdistämistä ja analysointia sekä ennusteita ja muuta kehityksen arviointia. Suunnittelun tulee aina olla ajan tasalla ja päättyä konkreettisiin ehdotuksiin sekä toimintaohjelmiin.

Yhdeksän henkilöä käsittävä *suunnitteluneuvosto* osallistuu suunnittelu- ja sijoittumiskysymysten käsittelyyn lääninhallituksessa. Kuningas valitsee neuvoston neljä jäsentä, joiden on edustettava

mm. työmarkkinajärjestöjä ja joiden on hyvin tunnettava läänin elinkeinoelämää sekä muita olosuhteita. Maakäräjät valitse loput viisi jäsentä, joiden on oltava kunnallisia luottamushenkilöitä edustaen mikäli mahdollista läänin eri osia.

Sijoittumistoiminnan keskuselin on *työmarkkinahallitus*, joka vastaa sijoittamispoliittisesta neuvonta- ja valistustoiminnasta ja elinkeinoelämää ja työmarkkinoita koskevista tutkimuksista sekä käsittelee sijoittumispoliittisia tukitoimenpiteitä koskevat asiat. Sisäasiainministeriö hoitaa valtioneuvoston kansliassa käsiteltävät sijoittumisasiat. Lisäksi sisäasiainministeriöön on asetettu erityinen neuvoa antava elin, *sijoittumisasiain valmistelukunta*, joka on koostunut asianomaisten ministeriöiden ja viranomaisten sekä elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden eri järjestöjen edustajista. Tämä valmistelukunta on muodostettu, jotta saataisiin yleiskuva ja koordinaatiota sijoittumispoliittisissa kysymyksissä, jotka kuuluvat eri ministeriöiden ja virastojen toimialaan. Valmistelukunnassa käsitellään eri toimenpiteitä yhteiskunnan taholta tapahtuvan sijoittumistoiminnan koordinoimiseksi. Valmistelukunnan on lisäksi käsiteltävä toiminnan tarkemmat suunta- viivat eduskunnan päätösten puitteissa, tarkkailtava jatkuvasti suoritettujen toimenpiteiden seurauksia, suoritettava tutkimuksia ja tehtävä lisätoimenpiteisiin tähtäviä aloitteita. Valmistelukunnan on myös pystyttävä pitämään tutkimustoiminta ajan tasalla mm. siksi, että saataisiin perusta eri seutujen ja paikkakuntien sijoittumispoliittisten tarpeiden määrittelemiseksi.

Sijoittumisasiain valmistelukunnan yhteyteen on perustettu asiantuntijaryhmä *seutututkimustoimintaa varten*. Ryhmän on mm. avustettava lääninhallituksia niiden seutututkimustoiminnan suunnittelemisessä etenkin silloin kun on kysymys menetelmien kehittämisestä ja koordinoinnista. Ryhmän on lisäksi edistettävä sijoittumiskysymysten ratkaisun kannalta tärkeän tutkimustoiminnan koordinointia sekä koetettava saada alulle uusia tarpeen vaatimia tutkimussuunnitelmia.